

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 237/09-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. septembra 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti J. L. a M. L., obaja bytom H., zastúpených advokátkou JUDr. Ľ. R., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 91/2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. L. a M. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 91/2003 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 91/2003 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. J. L. a M. L. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Bardejov p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. L. a M. L. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 368,55 € (slovom tristošesťdesiatosem eur a päťdesiatpäť centov), ktorú j e Okresný súd Bardejov p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. Ľ. R., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 237/09-21 z 11. júna 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. L. (ďalej len „sťažovateľ“) a M. L. (spolu ďalej len „sťažovatelia“), obaja bytom H., ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 91/2003.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú účastníkmi konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 C 91/2003 v procesnom postavení žalovaných v 1. a 2. rade. Konanie bolo začaté postúpením veci zo Správy katastra B. (ďalej len „správa katastra“), a to z dôvodu príslušnosti okresného súdu na prerokovanie a rozhodnutie v merite veci.

Podľa názoru sťažovateľov „súdny spor o trvá neprímerane dlhú dobu. Konajúci súd vytyčuje pojednávania v prejednávanej veci v periodicite raz ročne. Tento postup(...) nie je dostatočný na to, aby súd vykonal dokazovanie v takom rozsahu, aké je potrebné pre meritórne rozhodnutie. Pritom(...) už predtým, než sa začalo konanie na Okresnom súde v Bardejove vykonával dokazovanie o tejto veci aj Okresný úrad v B., odbor katastrálny a ešte predtým Okresný súd v Bardejove, čiže konajúci okresný súd aj v tomto štádiu má od roku 1994, kedy spor žalobcovia iniciovali, relevantnú sumu dôkazov.

Uznesením zo dňa 2. 3. 2006 doručeným právnenému zástupcovi sťažovateľov dňa 14. 3. 2006 konajúci súd pribral do konania znalca z odboru geodézie a kartografie. Konajúci súd určil znalcovi lehotu troch mesiacov odo dňa doručenia uznesenia o pribratí znalca na predloženie písomného znaleckého posudku v troch vyhotoveniach.

Ohliadku na tvári miesta znalec vykonal až 1. 8. 2007, pričom ešte dňa 2. 8. 2007 vzniesli sťažovatelia námietku zaujatosti proti znalcovi, ku ktorej námietke ich podnietilo správanie sa znalca pri vykonávaní ohliadky. Znalecký posudok bol doručený konajúcemu súdu 29. 1. 2008, po takmer dvoch rokoch od vydania uznesenia o pribratí znalca. (...) O námietke zaujatosti znalca rozhodol konajúci súd súčasne s doručením znaleckého posudku po takmer 6 mesiacoch.

Následujúce pojednávanie vo veci samej sa uskutočnilo dňa 22. 2. 2008. Následne bolo pojednávanie dvakrát odročené, naposledy dňa 3. 10. 2008 na neurčito z dôvodu žiadosti právneho zástupcu žalobcov o odročenie pojednávania. Žiadosťou zo dňa 26. 11. 2008 požadovali sťažovatelia konajúci o vytýčenie konkrétneho termínu pojednávania, na ktorú súd nereflektoval. (...)

Sťažovatelia dňa 12. 1. 2009 podali sťažnosť na významné prieťahy v konaní. Predseda Okresného súdu Bardejov odpovedal sťažovateľom až listom zo dňa 19. 2. 2009 doručeným právnej zástupkyňi sťažovateľov dňa 25. 2. 2009, v ktorej odpovedi sa podrobne zaoberal postupom zákonnej sudkyne dôvodiac jeho súladnosť s ustanovením § 101 ods. 2 O. s. p., ako aj personálnymi zmenami na súde. (...)

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľov J. L. a M. L. na prerokovanie a rozhodnutie vo veci bez zbytočných prietahov upravené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov sp. zn. 5 C 91/2003 bolo porušené.

Prikazuje sa, aby Okresný súd Bardejov vo veci sp. zn. 5C 91/2003 konal.

Súd priznáva sťažovateľovi (správne má byť sťažovateľom, pozn.) podľa článku 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 €.

Súd priznáva odmenu a náhradu hotových výdavkov právnej zástupkyňi sťažovateľa JUDr. L. R., K. v zmysle ust. § 11 ods. 2 vyhl. 655/04 Z. z. vo výške 223,46 Eur(...).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. Spr. 631/09 z 5. augusta 2009 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 20. augusta 2009.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem iného k veci uviedol:

„Konanie vo veci Okresného súdu Bardejov sp. zn. 5C 91/2003 bolo začaté dňa 7. 5. 2003 postúpením veci na konanie Správou katastra B. a doposiaľ vo veci nebolo meritórne rozhodnuté. Napriek celkovej dĺžke konania však nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľov, že tým došlo k porušeniu ich základného práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Pri hodnotení celkovej dĺžky konania nemožno totiž neprihliadať na skutkovú a právnu zložitost' sporu. Predmetom konania je určenie hranice medzi nehnuteľnosťami žalobcov a žalovaných (sťažovatelia a iní) Poznatky zo súdnej praxe jednoznačne svedčia o náročnosti tohto druhu sporu už svojou samotnou podstatou predovšetkým po stránke skutkovej, ale aj po stránke právnej. V danom prípade sa pritom spor o určenie hranice vedie vo vzťahu k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v oblasti s absolútne nedostatočným mapovým podkladom, ako to vyplýva aj zo znaleckého posudku v konaní podaného znalcom z odboru geodézie a kartografie.

Z obsahu spisu, najmä z chronológie jednotlivých úkonov súdu a účastníkov konania, nemožno mať zato, že v konaní došlo k zbytočným prietahom, ktorých základom by bola zavinená nečinnosť súdu. Jednotlivé úkony súdu boli vykonávané v primeranej časovej

následnosti a za priet'ah zavinený súdom nemožno považovať ani tú časť konania, v ktorej bolo vykonávané znalecké dokazovanie znalcom z odboru geodézie a kartografie, ako to tvrdia sťažovatelia a to napriek tomu, že znalec podľa uznesenia súdu, ktorým bol do konania pribratý (uznesenie zo dňa 3. 2. 2006 č. k. 5 C 91/2003-118) mal znalecký posudok súdu predložiť do 19. 1. 2007 (uznesenie prevzal dňa 19. 10. 2006 a posudok mal predložiť v lehote 3 mesiacov od uvedeného dňa) a znalecký posudok predložil dňa 30. 11. 2007. Znalec totiž listom zo dňa 20. 11. 2006 súdu oznámil, že pre iné povinnosti súvisiace s jeho znaleckou činnosťou, znalecký posudok v tejto veci môže podať až koncom prvej polovice roku 2007 s tým, že ak súd takúto lehotu akceptuje, nech mu zašle spisový materiál. Súd listom zo dňa 4. 12. 2006 znalcovi oznámil predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku do 30. 6. 2007 a zároveň mu zaslal spisový materiál (chybou súdu, ktorá však nemôže mať vplyv na dôvodnosť sťažnosti bolo, že predĺženie lehoty, ktoré vzhľadom na skôr uvedenú náročnosť zisťovania hranice nehnuteľnosti pre nedostatok podkladov a dôvody žiadosti znalca treba považovať za primerané a opodstatnené, neoznámil aj účastníkom konania), v dôsledku čoho znalec znalecký posudok mal podať do 30. 6. 2007. Po zistení, že znalec znalecký posudok v uvedenej lehote nepodal, listom zo dňa 9. 7. 2007 bol o jeho podanie urgovaný, načo znalec svojim listom zo dňa 24. 7. 2007 oznámil, že znalecký posudok podá v druhej polovici mesiaca august 2007 a keď znalec nepodal posudok ani v tejto lehote, súd ho opätovne listom zo dňa 14. 11. 2007 urgoval, načo znalec dňa 30. 11. 2007 súdu znalecký posudok doručil.

Som toho názoru, že nedodržanie lehoty znalcom na podanie znaleckého posudku v súdom určenej lehote nemožno dať za vinu súdu, keď tento znalca o podanie posudku opakovane urgoval. Preto, aj keď v súvislosti so znaleckým dokazovaním došlo k priet'ahom, tieto nevznikli zavinením súdu. Za priet'ah nemožno považovať ani sťažovateľmi namietanú dĺžku konania o ich námietke zaujatosti znalca. Pre rozhodnutie o tejto námietke bolo totiž nevyhnutné si vyžiadať stanovisko znalca, ktoré súdu bolo doručené dňa 2. 10. 2007 a tak rozhodnutie o tejto námietke uznesením zo dňa 7. 1. 2008 je treba považovať za rozhodnutie v čase primeranom a to aj z pohľadu procesnej ekonomiky, keď rozhodnutie bolo účastníkom doručované spolu s ďalšími listinami a písomnými úkonmi súdu.

K sťažovateľmi namietanému odročeniu pojednávani nariadených na deň 20. 8. 2008 a 6. 10. 2008 uvádzam, že postup súdu bol v tomto prípade v súlade s ustanovením § 101

ods. 2 O. s. p, ako to bližšie odôvodňujem v mojom písomnom stanovisku zo dňa 19. 2. 2009 Spr. 1552/2009 k sťažnosti sťažovateľov podanej podľa § 62 a násl. zákona č. 757/2004 Z. z., ktoré v prílohe pripájam.

Vychádzajúc z uvedeného som toho názoru, že konaním Okresného súdu Bardejov vo veci sp. zn. 5 C 91/2003 nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľov zaručených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru a preto ich sťažnosť navrhujem v celom rozsahu zamietnuť.

(..) Oznamujem zároveň, že súhlasím s tým, aby podľa § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. v platnom znení ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„Okresný súd Bardejov nesúhlasí s tvrdením sťažovateľov, že konaním vedenom pod sp. zn.: 5 C 91/2003 dochádza k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, pričom poukazuje na skutkovú a právnu zložitost' sporu. V danom konkrétnom prípade sa jedná o spor o určenie hranice pozemkov, ktorého rozhodnutie vo veci sa dotkne aj vlastníckych práv účastníkov konania.

So zreteľom na rozhodovaciú činnosť ústavného súdu máme za to, že veci týkajúcich sa vlastníckych práv k nehnuteľnostiam patria do štandardnej rozhodovacej agendy prvostupňových súdov. Zložitost' veci sa môže teda premietnuť pri posudzovaní skutočností, ktoré vyžadujú odborné posúdenie a znalecké dokazovanie. Takto to je aj v danej prejednávanej veci, keď práve ustanovenie znalca a vykonanie znaleckého dokazovania významnou mierou prispeli k samotnej dĺžke konania.

Okresný súd sa vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti zbavuje zodpovednosti za prieťah v tej časti konania, v ktorej bolo vykonávané znalecké dokazovanie znalcom z odboru geodézie a kartografie. Okresný súd aj po dvoch urgenciách toleroval znalcovi 15 mesačnú lehotu na vypracovanie znaleckého posudku. Takáto dĺžka lehoty je neakceptovateľná. Keďže výsledok znaleckého dokazovania má tvoriť jeden zo základov pre rozhodnutie všeobecného súdu vo veci samej(...), súd má mať záujem na jeho bezproblémovom zadovážení. Súd by znalecký posudok zadováženým účastníkmi konania

pri dokazovaní hodnotil len ako listinný dôkaz, preto aj zabezpečenie takéhoto posudku sťažovateľmi by bolo neúčelné.

Okresný súd nevyriešil otázku nečinnosti znalca využívajúc poriadkové opatrenia v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. (...)

Podanú ústavnú sťažnosť považujeme za dôvodnú a v celom rozsahu zotrvávame na jej obsahu. (...)

Zároveň oznamujeme ústavnému súdu, že netrváme na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasíme s upustením od neho.“

Právna zástupkyňa sťažovateľov v závere svojho stanoviska upravila sumu požadovanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom, ktorú vyčíslila na 368,55 €.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či označeným postupom okresného súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 5 C 91/2003:

- 6. máj 2003 – okresnému súdu bola z dôvodu príslušnosti postúpená právna vec pôvodne vedená správou katastra pod č.: H 4/99 o určenie hraníc pozemkov,

- 7. máj 2003 – okresný súd potvrdil pod sp. zn. 5 C 91/2003 prijatie návrhu V. Z. a E. Z. (spolu ďalej len „žalobcovia“) na určenie hraníc pozemkov proti sťažovateľom ako žalovaným v 1. a 2. rade a M. L. (ďalej len „žalovaná v 3. rade“), J. L. (ďalej len „žalovaný vo 4. rade“) a M. L. (ďalej len „žalovaný v 5. rade“, všetci spolu ďalej len „žalovaní“),

- 29. október 2003 – právny zástupca žalobcov podal okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd zakázal vstupovať sťažovateľom na sporné nehnuteľnosti a tieto akýmkoľvek spôsobom užívať,

- 11. november 2003 – okresný súd uznesením sp. zn. 5 C 91/2003 nariadil žalobcami požadované predbežné opatrenie,

- 18. november 2003 – sťažovatelia podali proti uzneseniu o predbežnom opatrení odvolanie,

- 1. december 2003 – okresný súd doručoval právnomu zástupcovi žalobcov odvolanie sťažovateľov a vyzval ho, aby sa k nemu vyjadril, zároveň vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie,

- 4. december 2003 – okresnému súdu boli vrátené poštové zásielky (uznesenie o zákaze vstupu na spornú nehnuteľnosť sťažovateľom) adresované sťažovateľovi a žalovanému v 3. rade s poznámkou pošty „*Nevyzdvihnuté v odbernej lehote*“,

- 9. december 2003 – okresný súd predložil spis sp. zn. 5 C 91/03 Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov z 18. novembra 2003 (pridelená sp. zn. 3 Co 534/03),

- 11. december 2003 – sťažovatelia zaplatili súdny poplatok za podané odvolanie,

- 12. december 2003 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie žalobcov (ich právneho zástupcu) k odvolaniu sťažovateľov,

- 19. december 2003 – krajský súd uznesením vrátil vec okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní z dôvodu, že sťažovatelia v odvolaní zároveň vzniesli námietku zaujatosti zákonnej sudkyne; zároveň krajský súd zistil pochybenie pri doručovaní napadnutého uznesenia tak sťažovateľom, ako aj ostatným žalovaným,

- 22. december 2003 – okresný súd posielal krajskému súdu vyjadrenie žalobcov k odvolaniu sťažovateľov a doklad o zaplatení súdneho poplatku sťažovateľmi,

- 13. január 2004 – spis bol krajským súdom vrátený okresnému súdu,
- 26. január 2004 – zákonná sudkyňa sa vyjadrila k námietke zaujatosti,
- 4. február 2004 – okresný súd predložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov a o námietke zaujatosti zákonnej sudkyne,
  - 24. február 2004 – krajský súd uznesením č. k. 3 Co 534/2003-62 rozhodol, že zákonná sudkyňa JUDr. V. Z. nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania vecí, a potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 5 C 91/03-41 z 11. novembra 2003, ktorým bol nariadený zákaz vstupu sťažovateľov na spornú nehnuteľnosť,
  - 5. marec 2004 – spis bol krajským súdom vrátený okresnému súdu,
  - 17. marec 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 4. máj 2004, zároveň uložil sťažovateľom a ostatným žalovaným vyjadriť sa k veci v lehote 30 dní pod hrozbou rozhodnutia rozsudkom pre zmeškanie,
    - 13. apríl 2004 – sťažovatelia sa prostredníctvom právneho zástupcu vyjadrili k veci, pričom žiadali určiť hranicu medzi pozemkami tak, ako je vyznačená v geometrickom pláne súdneho znalca vypracovanom v rámci predošlého dokazovania,
    - 14. apríl 2004 – okresný súd zasielal vyjadrenie sťažovateľov právnemu zástupcovi žalovaných,
      - 4. máj 2004 – na pojednávaní neboli prítomní žalovaní v 3. – 5. rade, po vyjadreniach účastníkov konania a ich právnych zástupcov bolo pojednávanie odročené na neurčito na účel vykonania ohliadky na mieste samom a na účel ustanovenia súdneho znalca,
        - 12. máj 2004 – právny zástupca sťažovateľov predložil relevantné doklady,
        - 15. november 2004 – právny zástupca žalobcov prevzal na okresnom súde doklady predložené sťažovateľmi 13. apríla 2004 spolu s vyjadrením sťažovateľov k veci samej,
        - 24. november 2004 – žalobcovia sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrili k dôkazom sťažovateľov,
          - 4. január 2005 – právny zástupca sťažovateľov požiadal okresný súd o nariadenie termínu ohliadky na mieste samom,
            - 1. apríl 2005 – právny zástupca sťažovateľov znova požiadal o nariadenie termínu uskutočnenia ohliadky na mieste samom,

- 9. jún 2005 – okresný súd uznesením nariadil ohliadku na mieste samom na 29. jún 2005, zároveň vyzval žalobcov na zaplatenie preddavku na trovy ohliadky na mieste samom,
- 24. jún 2005 – žalobcovia zaplatili preddavok na trovy ohliadky na mieste samom,
- 29. jún 2005 – okresný súd vykonal ohliadku na mieste samom,
- 4. júl 2005 – právny zástupca žalobcov predložil okresnému súdu „*návrh na vykonanie dokazovania a zaslanie listín*“,
- 6. júl 2005 – právny zástupca sťažovateľov predložil okresnému súdu stanovisko k návrhu na znalecké dokazovanie,
- 3. február 2006 – okresný súd uznesením pribral do konania súdneho znalca z odboru geodézie a kartografie Ing. P. K. (ďalej len „súdny znalec“) a uložil žalobcom zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, znalcovi bolo uložené predložiť znalecký posudok v lehote troch mesiacov od doručenia uznesenia (súdnemu znalcovi doručené 19. októbra 2006),
- 29. marec 2006 – proti výroku uznesenia o povinnosti zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania podali žalobcovia prostredníctvom právneho zástupcu odvolanie,
- 12. apríl 2006 – okresný súd predložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní žalobcov proti výroku uznesenia okresného súdu z 3. februára 2006 o uložení povinnosti zaplatiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 14. jún 2006 – krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 126/2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť 26. júla 2006, potvrdil uznesenie okresného súdu z 3. februára 2006 v napadnutom výroku,
- 11. júl 2006 – spis bol krajským súdom vrátený okresnému súdu,
- 24. júl 2006 – okresný súd doručoval účastníkom konania uznesenie krajského súdu sp. zn. 2 Co 126/2006 zo 14. júna 2006,
- 17. august 2006 – okresný súd zistil, že preddavok na trovy nebol dovtedy zaplatený,
- 7. september 2006 – okresný súd žiadal Obecný úrad v H. (ďalej len „obecný úrad“) o oznámenie rodných čísiel žalobcov,
- 25. september 2006 – okresný súd opätovne žiadal obecný úrad o oznámenie rodných čísiel žalobcov,

- 5. október 2006 – obecný úrad oznámil okresnému súdu rodné čísla žalobcov,
- 1. december 2006 – súdny znalec oznámil okresnému súdu, že nie je schopný v určenej lehote vypracovať znalecký posudok z dôvodu jeho pracovnej zaneprázdnenosti, požadovaný posudok by mohol vyhotoviť ku koncu I. polroka 2007, v prípade akceptácie tohto termínu žiadal o zaslanie súdneho spisu,
- 4. december 2006 – okresný súd predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. júna 2007,
- 8. január 2007 – žalobcovia zaplatili preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 9. júl 2007 – okresný súd urgoval súdneho znalca na predloženie znaleckého posudku,
- 24. júl 2007 – súdny znalec ospravedlnil omeškanie vypracovania znaleckého posudku náročnosťou vyhľadávania podkladov v dostupných archívoch geodetických informácií, predpokladal odovzdanie znaleckého posudku v druhej polovici mesiaca august 2007,
- 3. august 2007 – právny zástupca sťažovateľov podal námietku zaujatosti súdneho znalca a zároveň predložil návrh na rozšírenie dokazovania,
- 18. september 2007 – okresný súd doručoval podanie sťažovateľov s „*námietkou predpojatosti*“ súdnemu znalcovi na vyjadrenie,
- 2. október 2007 – súdny znalec sa vyjadril k námietke zaujatosti podanej sťažovateľmi, zároveň požiadal okresný súd o upresnenie ďalšieho postupu v tejto situácii, pretože už mal znalecký posudok v „podstate“ ukončený,
- 25. október 2007 – súdny znalec vrátil okresnému súdu súdny spis,
- 14. november 2007 – okresný súd urgoval súdneho znalca na predloženie znaleckého posudku,
- 30. november 2007 – súdny znalec predložil znalecký posudok a geometrický plán,
- 7. január 2008 – okresný súd nariadil pojednávanie na 22. február 2008 a uznesením č. k. 5 C 91/2003-151, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. januára 2008, rozhodol, že súdny znalec nie je vylúčený z vykonávania znaleckého úkonu v konaní,
- 15. január 2008 – sťažovatelia predložili okresnému súdu plnú moc udelenú na ich zastupovanie JUDr. Ľ. R.,

- 16. január 2008 – predošlý právny zástupca sťažovateľov oznámil okresnému súdu, že ukončil právne zastupovanie sťažovateľov v tejto veci,
- 14. február 2008 – žalobcovia sa prostredníctvom právneho zástupcu vyjadrili k znaleckému posudku a navrhli vypočúť súdneho znalca na pojednávaní,
- 22. február 2008 – na pojednávanie sa nedostavili žalovaní v 3. – 5. rade (neprevzali predvolanie v odbernej lehote), právny zástupca žalobcov netrval na výsluchu súdneho znalca, právna zástupkyňa sťažovateľov predložila okresnému súdu písomné vyjadrenie k znaleckému posudku, po vyjadreniach právnych zástupcov účastníkov konania okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu vyhodnotenia návrhu právnej zástupkyne sťažovateľov na doplnenie znaleckého dokazovania a zváženia ďalšieho postupu vo veci,
- 10. jún 2008 – okresný súd nariadil pojednávanie na 20. august 2008,
- 19. august 2008 – právny zástupca žalobcov požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 20. august 2008 z dôvodu kolízie pojednávaní; pojednávanie bolo preto nariadené na 6. október 2008,
- 3. október 2008 – právny zástupca žalobcov požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu jeho práceneschopnosti (ktorá mala trvať dva týždne), pretože žalobcovia trvajú na jeho prítomnosti na pojednávaní, z toho dôvodu okresný súd zrušil nariadené pojednávanie,
- 28. november 2008 – právna zástupkyňa sťažovateľov požiadala o nariadenie pojednávania,
- 3. marec 2009 – okresný súd nariadil pojednávanie na 9. apríl 2009,
- 9. apríl 2009 – na pojednávanie sa nedostavili žalovaní v 3. – 5. rade (neprevzali predvolanie v odbernej lehote), po vyjadreniach právnych zástupcov účastníkov konania okresný súd odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu vykonania ďalšieho dokazovania a predvolania svedkov,
- 6. máj 2009 – právny zástupca žalobcov predložil okresnému súdu doklady vzťahujúce sa na vec,
- 25. máj 2009 – okresný súd nariadil pojednávanie na 17. september 2009.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho

orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 91/2003 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o určenie hraníc k pozemkom z právneho hľadiska nesignalizuje jeho zložitosť, pretože ide o štandardnú a stabilnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov. Avšak v spojení s potrebou vykonania ohliadky na mieste samom a vypracovaním znaleckého posudku na účel ustálenia skutkového stavu, ako aj s prihliadnutím na väčší počet účastníkov konania možno konštatovať, že prerokúvaná vec je do istej miery skutkovo (fakticky) zložitá. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub faktickej zložitosti prerokovávanej veci.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým

aj k porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z tohto hľadiska ústavný súd konštatuje, že ich správanie sa nevyznačuje takým konaním, ktoré by malo za následok neúmerne predĺženie trvania konania. Je pravdou, že sťažovatelia v priebehu konania využili právne prostriedky, ktoré im zákon poskytuje na uplatňovanie svojich práv v konaní pred všeobecným súdom (námietka zaujatosti zákonnej sudkyne – 18. november 2003 a námietka zaujatosti súdneho znalca – 3. august 2007), čo si následne vyžiadalo ďalší procesný postup majúci dopad na celkovú dĺžku trvania konania, s tým však musia byť účastníci konania uzrozmnení a toto obdobie nemožno prirátat' na ťarchu okresného súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že okresný súd v predmetnej veci nevykazoval relevantnú procesnú aktivitu od 7. mája 2003 (okresný súd potvrdil prijatie návrhu na určenie hraníc pozemkov) do 29. októbra 2003 (právny zástupca žalobcov podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia), t. j. viac ako päť mesiacov, od 4. mája 2004 (pojednávanie bolo odročené z dôvodu nariadenia ohliadky na mieste samom a znaleckého dokazovania) do 9. júna 2005 (okresný súd nariadil ohliadku na mieste samom), t. j. viac ako 13 mesiacov, od 6. júla 2005 (právny zástupca sťažovateľov predložil okresnému súdu stanovisko k návrhu na znalecké dokazovanie) do 3. februára 2006 (okresný súd pribral do konania súdneho znalca), t. j. takmer sedem mesiacov, a od 22. februára 2008 (odročenie pojednávania) do 10. júna 2008 (okresný súd nariadil ďalšie pojednávania), t. j. takmer štyri mesiace.

Z celkovej doterajšej dĺžky trvania konania bol teda okresný súd vo veci vedenej pod sp. zn. 5 C 91/2003 nečinný 29 mesiacov.

Toto obdobie ústavný súd posúdil ako zbytočné priet'ahy v konaní spôsobené okresným súdom.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 91/2003 ako porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na

prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 €, ktoré odôvodnili pretrvávaním ich právnej neistoty z dôvodu spôsobenia prietáhov postupom okresného súdu a tým, že ochrana ich práv „*nebola rýchla a účinná*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, najmä s prihliadnutím na neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu a celkovú dĺžku trvania konania na prvom stupni bez meritórneho rozhodnutia považuje za primerané priznať v sume každému po 1 000 € tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila náhradu za tri úkony právnej služby v sume 368,55 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 15 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 2 541 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2009 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 92,72 € a hodnota režijného paušálu je 6,95 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľom nárok na úhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia – 18. december 2008) a za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2009 (podanie sťažnosti ústavnému súdu z 26. februára 2009 a stanovisko z 20. augusta 2009), čo v prípade dvoch sťažovateľov predstavuje sumu 580,05 €.

Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa si uplatnila úhradu trov len v sume 368,55 €, ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov len vo výške uplatneného nároku tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2009